

Posudek bakalářské práce

Martin Šefr: *Vliv sunnitského islámu na politickou kulturu a instituce. Případová studie Egypta a Tuniska*

Martin Šefr se ve své bakalářské práci rozhodl analyzovat vliv sunnitského islámu v Tunisku a Egyptě od 50. let 20. století. Jako svoji závislou proměnou si vybral vypuknutí a průběh revolucí v obou zkoumaných zemích konče událostmi tzv. arabského jara. Autor vychází z logické úvahy, že ač Egypt i Tunisko disponují podobnými sociálními, kulturní a politickými charakteristikami, tak revoluce v nich probíhaly a probíhají dosti odlišným způsobem. Jako cíl si dal autor tedy vyzkoumat, do jaké míry je to ovlivněno různými podobami islámu v těchto zemích, o kterých implicitně předpokládá, že mají rozdílný mobilizační dopad na společnosti obou zemí a tedy i rozdílný vliv na aktuální politickou situaci.

Největším problémem práce je její teoretická i obsahová nevyhraněnost. Zjednodušeně se dá říct, že autor chtěl postihnout a prozkoumat až příliš mnoho jevů najednou. Nejprve tvrdí, že bude zkoumat „mobilizační impulzy, které zapříčiňují revoluce“ a tyto mobilizační impulzy budou zkoumány jako silně ovlivněny podobou islámu vyznávaného v dané zemi (a také jak a s ním různorodě pracováno) (s. 8). Poté tvrdí, že islám je jedním z určujících faktorů vztahu mezi politickou kulturou, společností a politickými institucemi. Toto spojení však není v práci nikde dostatečně rozpracováno, jedné, čeho se nám podrobněji dostane, jsou politické strategie a ideje několika islámských politických hnutí bez hlubší generalizace. Autor také neuvádí, co myslí onou politickou kulturou (např. v intencích klasické práce S. Verby *political Culture*), nebo politickými institucemi (např. jak jsou pojímány v historickém institucionalismu). Následně se v práci objevuje ještě koncept sekularismu, který však v práci působí dosti neorganicky a jediné, co se dozvíme, že aplikace sekularismu je mimo turecký případ problematická. Pokud je v práci se sekularizmem pracován (jako např. ve spojitosti s Násirem a Sadatem), omezuje se autor na spíše obecné fráze, než detailnější prozkoumání problému.

Příkladem jsou s. 11-19 předkládané bakalářské práce. Obsahují pěknou charakteristiku sunnitského islámu, která ale neslouží k nějakému explicitnímu teoretickému uchopení problematiky, která by byla následně v práci využita. Dozvídáme se sice základy sunnitského islámu, autor však nepřistupuje k propojení politického islámu s jeho hlavním tématem, revolucemi. Pokud však nevíme, jaké jsou předpokládané vazby mezi revolucí a islámem v arabském světě (např. skrze mobilizace, agregaci nespokojenosti obyvatel, přímý boj proti

státu apod.), tak ani nemůže adekvátně zkoumat, jakou roli hraje sunnitský islám v případě politického vývoje Egypta a Tuniska. Podobně je tomu s charakterizací různých směrů současného politického islámu (modernismus, fundamentalismus apod.). Samotný popis těchto směrů je kvalitní, ale autor s ním v další práci pracuje pouze málo.

Obdobně je tomu v případě části pojednávající o politickém vývoji Tuniska a Egypta. Z hlediska deskripce je to dobrá pasáž, do které se však míchají věci, které nejsou ani minimálně rozpracovány (mobilizační vliv kolonialismus, egyptský militarismus), a za druhé, nelze z nich jednoznačně vyčíst, jak ukazují vliv jednotlivých nezávislých proměnných na vznik a průběh revolucí. Tomuto průběhu vývoje textu práce také odpovídá poměrně slabá analýza spolu se závěrečnou částí, které nejsou schopny fundovaně odpovědět na základní otázku, proč měl průběh revolucí v Egyptě a Tunisku tak rozdílný průběh. To se týká zejména rozdílných praktických požadavků a strategií islámských hnutí, kde se autor pouze uchylují ke konstatování, že islamisté v Tunisku jsou umírněnější a politické špičky v této zemi mají slabší provázanost s armádou. Dále je také škoda, že autor nevyužil některé již dlouhou dobu zavedených teorií týkajících se sociálních revolucí (např. T. Skocpol, B. Moore) a nesnažil se jejich poznatky skloubit se specificky islámským prostředím jím zkoumaných států.

Autor čtenáři neulehčuje snahu o pochopení jeho textu místy poněkud nelogickým členěním textu, kde text někdy matoucím způsobem „skáče“ od jednoho tématu k druhému. To je ale podle mého názoru způsobeno tím, že autor sám nemá zcela jasnou představu, v jakém vztahu jsou jím zkoumané vlivy na povahu revolucí v arabském světě, protože jinak by byl průběh práce určitě provázanější a četl by se lépe. Co se týče jazyka práce, tak se jeho úroveň pohybuje na standardní úrovni, kde nezaznamenávám žádná zásadnější pochybení. Seznam literatury používané autorem je dostačující, ale jistě by se dalo k tak frekventovanému tématu najít více adekvátních zdrojů, než jaký počet jich shromáždil autor.

Předkládaná práce obsahuje některá dobrá místa, ale co ji sráží kvalitativně dolů je její slabé teoreticko-metodologické ukotvení a mnohdy poněkud chaotický způsob výkladu. Nicméně, autor i přes závažná pochybení popsaná výše prokázal alespoň základní schopnost navrhnout výzkumný problém a následně jej přijatelným způsobem zpracovat za pomoci odborné literatury. Proto práci doporučuji k obhajobě.